

Голові разової спеціалізованої вченої ради
ДФ 41.884.101 Одеського державного
університету внутрішніх справ доктору
юридичних наук, професору
Максиму КОРНІЄНКУ

ВІДГУК

**офіційного опонента – доктора юридичних наук, доцента
Федчака Ігоря Андрійовича на дисертацію
Здебського Дмитра Володимировича «Адміністративно-правові засади
застосування поліграфа як методу кримінального аналізу», подану на
здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «право»**

Актуальність теми дисертації

У сучасних реаліях, що характеризуються повномасштабною збройною агресією РФ проти України та глобальною трансформацією безпекового середовища, виникає гостра потреба у докорінному оновленні інструментарію правоохоронних органів. Традиційні методи роботи дедалі частіше поступаються місцем проактивним стратегіям, заснованим на філософії Intelligence-Led Policing (ILP), де управлінські рішення базуються не на припущеннях, а на результатах глибокої аналітичної обробки та верифікації даних. У цьому розумінні дослідження Здебського Дмитра Володимировича набуває особливого значення, оскільки пропонує концептуально новий підхід до поліграфа як спеціалізованого методу кримінального аналізу.

Актуальність обраної автором теми обумовлена низкою стратегічних чинників:

– Необхідністю подолання «інформаційного хаосу» в умовах воєнного стану. Повномасштабне вторгнення створило безпрецедентні виклики: виявлення діяльності спецслужб країни-агресора, протидія колабораціонізму, контроль за обігом зброї, перевірка осіб на деокупованих територіях тощо. Застосування поліграфа як методу кримінального аналізу дозволяє здійснювати попередню верифікацію «сирих даних», трансформуючи їх у валідні відомості та знижуючи рівень невизначеності при прийнятті

рішень.

– Цифровою трансформацією та забезпеченням збереження даних. Досвід початку 2022 року засвідчив, що паперові інформаційні масиви є вкрай вразливими в умовах бойових дій. Автор слушно обґрунтовує потребу в переході до електронних баз даних результатів тестувань у міжнародних форматах та їх інтеграції в цифрові системи управління доказами, що гарантує збереження та можливість ретроспективного аналізу відомостей навіть у разі фізичного знищення відомчих установ.

– Математизацією аналітичних висновків. Традиційні «авторські» методики оцінки результатів поліграфа часто є суб'єктивними. Дисертант пропонує імплементацію Мультиноміальної системи оцінки (ESS-M) та Байєсівського висновку, що дозволяє трансформувати висновок фахівця у статистично верифікований показник із високою точністю, придатний для побудови прогностичних моделей злочинності (Predictive Policing).

– Потребами євроатлантичної інтеграції. Гармонізація українського законодавства з міжнародними стандартами вимагає не лише технічного оновлення, а й дотримання суворих етичних меж та захисту персональних даних суб'єктів дослідження відповідно до вимог GDPR.

– Відсутністю системного адміністративно-правового регулювання використання поліграфа у правоохоронній діяльності. Попри широке практичне використання, діяльність поліграфологів в Україні досі обмежена фрагментарними відомчими наказами, що створює нормативну невизначеність щодо статусу результатів тестування як орієнтуючої інформації для аналітиків.

– Стратегічним значенням у повоєнний період. Поліграф стає ключовим інструментом інституційної стабілізації, базовим елементом фільтраційних заходів та антикорупційного моніторингу вищих посадових осіб, що претендують на зайняття відповідальних посад з високим рівнем корупційних ризиків в органах державної влади.

Таким чином, проведення комплексного дослідження адміністративно-

правових засад застосування поліграфа як методу кримінального аналізу є науково своєчасним, соціально затребуваним та стратегічно необхідним для розбудови сучасної архітектури національної безпеки України. Наукові напрацювання здобувача дозволяють трансформувати результати верифікації «ідеальних слідів» у валідний аналітичний показник, що забезпечує математичну об'єктивізацію стратегічних прогнозів та створює необхідні умови для раціонального розподілу правоохоронних ресурсів у межах реалізації проактивної моделі ІЛР.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Тема наукового дослідження Здебського Дмитра Володимировича безпосередньо відповідає запитам практичних підрозділів системи МВС України та синхронізована з ключовими положеннями Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 14.09.2020 № 392/2020; Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки, схваленого Указом Президента України від 11.05.2023 № 273/2023; Переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2023 року, визначеного постановою Кабінету Міністрів України від 07.09.2011 № 942 та у редакції постанови КМУ від 09.05.2023 № 463; тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020-2024 роки, затвердженої наказом МВС України від 11.06.2020 № 454, що підкреслює стратегічну значущість праці для розбудови сучасної безпекової архітектури держави.

Дисертація є логічним продовженням дослідницьких ініціатив у сферах кримінального аналізу й поліграфології, будучи інтегрованою в річні плани науково-дослідної діяльності на період 2023-2028 років: Загальноуніверситетська тема «Пріоритетні напрямки розвитку реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів у державі» № 0123U103538; кафедри кримінального аналізу та інформаційних

технологій «Інформаційні технології: сучасний стан, особливості в умовах війни та післявоєнний період» № 0123U103748; кафедри психології та педагогіки «Психологія особистісного становлення поліцейського в професійній діяльності та період відновлення» № 0123U103782. Така відповідність актуальним науковим програмам підтверджує, що робота здобувача є науково своєчасною, соціально затребуваною та стратегічно необхідною для вдосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення правоохоронної діяльності в умовах сучасних викликів.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Дисертація Здебського Дмитра Володимировича характеризується високим рівнем обґрунтованості, що базується на фундаментальному міждисциплінарному синтезі теорії адміністративного права, методології кримінального аналізу та передових досягнень поліграфології. Автор представив не просто юридичне дослідження, а концептуальну модель трансформації поліграфа у високотехнологічний «аналітичний сенсор» у межах проактивної філософії ІЛР. Достовірність отриманих результатів забезпечена використанням розгалуженого методологічного апарату, де діалектичний, системний та компаративний методи дозволили автору вийти за межі традиційного розуміння поліграфа як засобу допиту та обґрунтувати його роль як інструменту етапу оцінювання аналітичного циклу.

Теоретичне підґрунтя праці охоплює широкий масив джерел, зокрема понад 60 зарубіжних публікацій та міжнародні стандарти, що дозволило імплементувати найкращі світові практики у вітчизняну правоохоронну систему. Фундаментальною особливістю дисертації є її безпрецедентна емпірична база результатів 1571-го поліграфологічного дослідження, проведене в умовах правового режиму воєнного стану протягом 2022-2025 років. Це дозволило автору провести глибокий порівняльний аналіз із практикою Міністерства юстиції США та довести, що в умовах війни пріоритетність

використання поліграфа об'єктивно зміщується від кадрового скринінгу до контррозвідувального аналізу інцидентів.

Особливої наукової ваги висновкам автора надає їхня математична верифікація: впровадження Мультиноміальної емпіричної системи оцінки. Такий підхід забезпечує об'єктивність аналітичного продукту та створює умови для його інтеграції в моделі Predictive Policing (здійснення правоохоронної діяльності на основі прогнозів), що є критично важливим для раціонального розподілу правоохоронних ресурсів. Логічна архітектоніка роботи є виваженою та послідовною: дисертація включає вступ, три розділи (дев'ять підрозділів), висновки та додатки, що дозволяє розкрити тему комплексно – від генези методу до розробки стратегії цифрової «живучості» даних у форматі NCCA ASCII та їх інтеграції в системи DEMS. Усі розділи праці органічно взаємопов'язані, що підтверджує системний підхід автора до вирішення важливого наукового завдання щодо вдосконалення безпекової архітектури держави.

Наукова новизна одержаних результатів

Дисертаційне дослідження Здебського Дмитра Володимировича є фундаментальною працею, в якій вперше у вітчизняній науці здійснено перехід від розуміння поліграфа як вузькоспеціалізованого технічного засобу до його концептуалізації як високотехнологічного методу кримінального аналізу. Автор пропонує якісно нову парадигму: інтеграцію психофізіологічних даних у проактивну модель правоохоронної діяльності ІІР, де результати досліджень стають надійним фундаментом для стратегічного прогнозування та раціонального управління ресурсами. Конкретний внесок здобувача, що визначає наукову новизну, полягає у наступному:

Вперше:

– на основі системного підходу обґрунтовано місце поліграфа на етапі оцінювання аналітичного циклу; доведено, що метод дозволяє «зважувати» інформацію, трансформуючи фрагментарні «сирі дані» у валідну

аналітичну інформацію, що критично важливо для мінімізації когнітивних упереджень аналітика;

- концептуалізовано подвійну функціональність поліграфа: на тактичному рівні – як інструмента верифікації повідомлених відомостей, на стратегічному – як джерела формалізованих патернів поведінки для формування аналітичних баз даних, що використовуються при моделюванні кримінальних ризиків та профілюванні осіб;

- розроблено модель цифрової інтеграції результатів досліджень у системи управління доказами (DEMS) та ІКС «Гарт-21». Автором доведено, що використання міжнародного стандарту NCCA ASCII забезпечує «живучість» аналітичних даних в умовах війни, унеможлиблюючи їх фізичне знищення разом із паперовими архівами та дозволяючи проводити ретроспективний аналіз;

- аргументовано доцільність імплементації триступеневої моделі застосування поліграфа (військовий, правоохоронний та цивільно-експертний сегменти), що дозволяє диференціювати адміністративні режими поліграфологічного дослідження залежно від пріоритету інтересів – від забезпечення національної безпеки до захисту приватності;

- обґрунтовано необхідність створення Єдиного державного центру оцінки достовірності інформації як інституційної основи для уніфікації методик, контролю якості за принципом «подвійного сліпого» рецензування та підготовки фахівців за критеріями самоефективності.

Удосконалено:

- адміністративно-правове визначення «поліграфа» у широкому значенні як комплексної технології, що охоплює апаратно-програмний комплекс, валідизовані методики та регламентовані процедури в структурі інформаційно-аналітичного забезпечення;

- методологію інтерпретації результатів через впровадження Мультиноміальної емпіричної системи оцінки, що дозволяє замінити суб'єктивне «мистецтво тлумачення» на математично верифікований

ймовірнісний показник із високою точністю;

– механізми захисту персональних даних суб'єктів дослідження відповідно до стандартів GDPR та Директиви (ЄС) 2016/680, зокрема через архітектуру дворівневих баз даних (ідентифікаційної та анонімованої за унікальними ID-номерами).

Дістали подальшого розвитку:

– підходи до використання поліграфа як методу кримінального аналізу на деокупованих територіях для проведення фільтраційних заходів та ідентифікації агентури спецслужб держави-агресора;

– класифікація методів аналізу залежно від їхньої ролі у мережевому аналізі (Link Analysis); доведено, що фіксація психофізіологічних реакцій на стимульні імена дозволяє візуалізувати неформальні структури злочинних груп у спеціалізованому ПЗ (наприклад, i2 Analyst's Notebook);

– положення щодо модернізації адміністративного законодавства, зокрема розроблення спеціального закону про поліграфологічну діяльність.

Обґрунтовані автором результати в своїй сукупності розв'язують важливе наукове завдання щодо створення доказової та технологічної бази для вдосконалення аналітичної діяльності в секторі безпеки і оборони України.

Наукова і практична цінність дисертації

Наукова і практична цінність результатів дисертаційного дослідження Здебського Дмитра Володимировича визначається комплексним інтегративним підходом до трансформації поліграфа з технічного засобу верифікації у високотехнологічний метод кримінального аналізу. Одержані автором положення мають фундаментальне значення для розвитку теорії адміністративного та інформаційного права, а також методології проактивної правоохоронної діяльності. У науково-дослідній роботі теоретичні напрацювання здобувача створюють наукове підґрунтя для переосмислення етапу оцінювання (Evaluation) аналітичного циклу. Концептуалізація подвійної функціональності поліграфа дозволяє розглядати психофізіологічні дані не

лише як засіб перевірки версій, а як ресурс для формування стратегічних баз даних, що відкриває нові горизонти для дослідження ідентифікації «ідеальних слідів» у психіці особи. Впровадження автором моделі ІЛР у сферу поліграфології дозволяє об'єктивізувати суб'єктивну реальність для потреб правоохоронних органів України.

В освітній сфері матеріали дисертації мають високу прикладну цінність для підготовки фахівців за спеціальностями «Право», «Правоохоронна діяльність», «Психологія» та «Системний аналіз». Особливої уваги заслуговує розроблена автором модель рівнів професійної компетентності та самоефективності поліграфолога, яка може бути інтегрована у добір та навчання поліграфологів і аналітиків сектору безпеки і оборони.

У практичній діяльності правоохоронних органів запропоновані методи мають безпосереднє значення для підвищення ефективності оперативно-розшукової, розвідувальної та контррозвідувальної діяльності. Авторські рекомендації щодо впровадження Мультиноміальної системи оцінки (ESS-M) дозволяють трансформувати висновок фахівця у статистично верифікований аналітичний показник, що мінімізує когнітивні упередження при ухваленні управлінських рішень.

Особливу цінність для забезпечення державної безпеки в умовах війни мають пропозиції здобувача щодо цифровізації поліграфологічної звітності за міжнародним стандартом NCCA ASCII та її інтеграції в цифрові системи управління доказами (DEMS) та ІКС «Гарт-21». Це забезпечує «живучість» аналітичних даних та можливість проведення ретроспективного аналізу прихованих мереж агентурної розвідки спецслужб іноземних держав, навіть у разі фізичного знищення паперових архівів.

У сфері нормотворчості результати дослідження можуть бути використані для розроблення спеціального закону про поліграфологічну діяльність, вдосконалення процедур захисту персональних даних за міжнародними стандартами.

Таким чином, дисертація Здебського Дмитра Володимировича є вагомим

внеском у зміцнення безпекової архітектури України, пропонуючи дієвий інструментарій для інституційної стабілізації у період воєнного стану та повоєнної відбудови, зокрема через механізми фільтраційних заходів на деокупованих територіях та антикорупційного моніторингу.

Повнота викладу основних результатів дисертації у наукових фахових виданнях

Основні концептуальні положення, теоретичні узагальнення та прикладні висновки дисертаційного дослідження Здебського Дмитра Володимировича знайшли своє вичерпне відображення у наукових працях здобувача. Загальний доробок автора за темою дослідження становить 25 наукових праць, що свідчить про високу інтенсивність апробації результатів та глибоку системну роботу над проблематикою інтеграції поліграфа у модель ІЛР. Зокрема, результати дослідження репрезентовані у таких категоріях публікацій: 6 статей у наукових фахових виданнях України, з яких 4 – з юридичних та 2 – з психологічних наук, що підтверджує міждисциплінарну валідність розробленого автором методу; 14 тез доповідей на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, що забезпечило широке фахове обговорення пропозицій щодо модернізації інформаційно-аналітичного забезпечення сектору безпеки; 3 публікації у спеціалізованому фаховому виданні з поліграфології («Оцінка достовірності: наукові дослідження та практика»); 2 наукові роботи, представлені на конкурси статей, при цьому робота з проблематики регулювання відносин публічної служби здобула перше місце на міжнародному рівні, що свідчить про високе визнання наукової новизни напрацювань здобувача.

Кількість та якість опублікованих праць повністю відповідає встановленим вимогам МОН України щодо оприлюднення основного змісту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право». Високий рівень апробації наукових результатів у провідних відомчих закладах освіти та спеціалізованих виданнях підтверджує праксеологічну значущість дослідження для вдосконалення безпекової архітектури України.

Дотримання академічної доброчесності

Аналіз дисертації Здебського Дмитра Володимировича засвідчує його високу академічну культуру та неухильне дотримання принципів доброчесності. Робота базується на самостійних дослідженнях та містить належну атрибуцію всіх використаних джерел. Запозичені ідеї, теоретичні положення та тексти інших авторів супроводжуються коректними науковими посиланнями, що підтверджує оригінальність здобутих результатів.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Дисертаційна робота Здебського Дмитра Володимировича, яка представляє системне бачення інтеграції психофізіологічних досліджень у кримінальний аналіз, безперечно є новаторською.

Водночас, з огляду на складність обраної проблематики, вона містить окремі положення, що потребують додаткового наукового обґрунтування:

1. Автор ґрунтовно класифікує кримінальний аналіз за рівнями (оперативний, тактичний, стратегічний) та концептуалізує поліграф як «аналітичний сенсор». Однак дискусійним залишається питання ієрархічної ваги поліграфологічної інформації під час переходу від тактичних висновків до стратегічного прогнозування. У роботі варто було б чіткіше визначити, за яким математичним коефіцієнтом результати тестувань (наприклад, за системою ESS-M) мають інтегруватися у загальнодержавні звіти типу SOCTA, щоб уникнути домінування «поведінкового чинника» над іншими об'єктивними кримінальними індикаторами.

2. При обґрунтуванні моделі професійної компетентності та самоефективності поліграфолога здобувач пропонує рівневу систему підготовки. Проте спірним моментом є відсутність у роботі розробленого адміністративного механізму відкликання сертифікації фахівця у разі систематичних «аналітичних помилок» (а не лише етичних порушень). Оскільки автор позиціонує поліграфолога як суб'єкта аналітичного циклу, залишається відкритим питання про межі його адміністративної відповідальності за надання «хибнопозитивних» висновків, які стали основою для помилкового стратегічного планування сил і засобів.

3. Дисертант слушно вказує на наявність «технічних бар'єрів» у національних стандартах (ДСТУ 8692:2016), що обмежують використання міжнародного обладнання. Дискусійним аспектом є запропонований автором шлях подолання цієї проблеми через імплементацію формату NCCA ASCII. Недостатньо розкритими залишаються адміністративно-правові процедури створення «білого списку» іноземного програмного забезпечення, що дозволяли б одночасно забезпечити технологічну нейтральність системи кримінального аналізу та гарантувати її повний кіберзахист від втручання з боку держави-агресора.

Висловлені зауваження не применшують наукової ваги проведеного дослідження, а лише підкреслюють його фундаментальний характер і значний потенціал для подальшої наукової дискусії у сфері інформаційного та адміністративного права.

Висновок

Підсумовуючи, дисертація Здебського Дмитра Володимировича на тему «Адміністративно-правові засади застосування поліграфа як методу кримінального аналізу» є самостійною, завершеною та фундаментальною монографічною працею. У дослідженні представлено нові, науково обґрунтовані результати, які в своїй сукупності розв'язують стратегічне наукове завдання щодо концептуалізації поліграфа як високотехнологічного методу кримінального аналізу, інтегрованого у проактивну модель діяльності ІЛР. Одержані автором результати мають визначальне значення для розвитку доктрини адміністративного та інформаційного права, оскільки вони пропонують дієвий механізм математичної об'єктивізації аналітичних висновків результатів поліграфологічних досліджень.

За кількістю і рівнем публікацій, апробацією на наукових конференціях наукова праця відповідає вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40, та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про

присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор Здебський Дмитро Володимирович заслуговує присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

**Декан факультету №1 (з підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Національної поліції України) Львівського
державного університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, доцент**

Ігор ФЕДЧАК